

déki városokban megtartott ünnepek leírása s az azokon közéleti előkelőségek által elmondott megemlékezések szövege található. Miután a magyar sajtó, az Országos Széchenyi Szövetség és a Széchenyi Munkaközösség a legnagyobb magyar iránti hódolatának megnyilatkozásairól esik szó, pár Széchenyi-vers s a szerkesztő és felelős kiadó utószava zárja be az ünnepi kiadás gazdag tartalmát.

Nagyon sok mélynyomású és magasnyomású melléklet, fametszet és többnyomású kép emeli a könyv értékét. A külső kiállítás is mindenképpen méltó az ünnepi alkalomhoz s valóban kifejezésre juttatja a magyarság hódolatát Széchenyi István lángelméje előtt.

Jankovits Miklós dr.

Magyar helyesírási gyakorlófüzet a polgári fiú- és leányiskola I., II., III. és IV. osztálya számára. Szerkesztette *Szántó Lőrinc* az állami gyakorló polgári iskola szakvezető tanára. Szeged, 1942. A szerző kiadása. *A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 111.521/1942. V. 1. sz. rendeletével engedélyezte.*

Van-e magyar-szakos tanár, akinek háta nem viszolyog, ha „helyesírás-tanításról“ hall? Talán valami népbetegséghez hasonlíthatnánk, amelyről tudjuk, hogy megvan, tizedeli népünket, s mégis, jószándékú próbálkozásoknál alig tehetünk többet leküzdésére. Hány jószándékú kezdeményezés és kísérlet fulladt már sikertelenségbe, elkeseredett abbahagyásba? Mert közismert tény, hogy tanulóink igen sok esetben még a negyedik osztály elvégzése után sem tudnak helyesen írni. Gyenge vigasztalás, hogy ez a megállapítás más, magasabbfokú iskolafajokra is áll, úgyszintén az is, hogy az eredendő bűn nem annyira a tanár munkájában, hanem a helyesírás rendkívüli nehézségeiben rejlik. A szomorú tényen azonban még ez a felismerés sem segít.

Szinte a tizenkettedik órában jön segítségünkre Szántó Lőrinc magyar helyesírási gyakorlófüzetével, amely minden szempontból igen értékes segédeszközt ad a magyar nyelvet tanító kartársak kezébe. Szerzőnk hosszú évek óta foglalkozik e kérdéssel, s alapos munkájának egyik látható bizonyítéka „*A magyar helyesírás-tanítás alapvetése*“ című műve, amely tudományos szinten foglalkozik a helyesírás-tanítás kérdésével, s arra a megállapításra jut benne, hogy a helyesírás-tanítás eredményességét csak a korszerű módszernek rendszeres, következetes és állandó gyakorlása biztosíthatja. Amit Szántó itt megállapít, azt nemcsak elvont tudományos vizsgálódásainak eredményeként mondja, hanem a helyesírás-tanításban szerzett sok-sok tapasztalat után is megerősíti. E felismerések és tapasztalati tények alapján állította össze helyesírási gyakorlófüzetét. Megjelöli benne azt a módszeres eljárást, amely egyrészt a nyelvtani-helyesírási szabályokon alapuló szó- és mondatkaptafák kialakítását, másrészt a nyelvtantól független szóanyag begyakorlását teszi eredményessé. Azt, hogy gyakorlási anyaga mindig helyes, és a tanulónak sem unalmas, hatalmas anyagot felölelő és felkiismeretes hibakutatásainak köszönheti.

Nagy nevelői hozzáértéssel, alapos szaktudással összeállított gyakorlófüzetei nélkülözhetetlenek lesznek minden magyar-szakos tanárnak. Garancia erre Szántó kiváló szaktudása, pedagógiai rátermettsége s nem utolsósorban — *a miniszteri engedély.* Csak hálásak lehetünk a gyakorlófüzethez

írt „*Utasítás*“ért, amelyben útmutatást ad a tanárnak a füzetek használataira, és igen jó példaanyagot közöl a III. és IV. osztály számára a főbb helyesírási esetek együttes gyakorlására szolgáló szövegek adásával is.

Az iskolák jórésze már az idén bevezette Szántó füzeteit, s hogy a következő munkák ezek révén meg hozza az annyira várt eredményt, abban bizonyosak vagyunk.

Vicsay Lajos.

Mándy Stefánia: A gyermek a magyar regényirodalomban. (Tanulmányok a kir. magy. Pázmány Péter Tudományegyetem Pedagógiai Szemináriumából. 8. sz. Budapest, 1941. 89 old.)

Egyre gyakrabban hallhatjuk azt az — általánosításában is igaz — megállapítást, hogy a XX. század a gyermek százada. Ezt a tételt igyekeznek igazolni a gyermeklélektan, a szociológia, továbbá a felfogásában és eljárás módjában újjászülető neveléstudomány. A gyermekre irányuló érdeklődés tehát egyre szélesebb hullámokat vet, s ezt érezhetjük a közéletnek is több hivatalos megnyilatkozásában sőt a szépirodalmi alkotásokban is. Nagy számban jelennek meg u. i. regények, melyeknek „alapeszmeje“, központi tárgya: a gyermeklélek kibontakozása és szembetalálkozása az életfeladatokkal.

Mándy Stefánia példás felépítésű értekezése a magyar regényirodalomnak ilyen tárgyú alkotásait elemzi. Bevezetésében komoly módszerességgel tisztázza későbbi gondolatmenetének sarkalatos fogalmait: a gyermeki lélek és ennek szemlélete; majd kijelöli tárgyalásmódjának irányát. A gyermeki lélek fejlődésének megfelelően igéri sorravenni az egyes fejlődési fázisokat ábrázoló regényeket. Ezt a fejlődési folyamatot pedig H. Künkel, Die Lebensalter e. műve alapján úgy osztja fel, hogy azok szinte megegyezzenek a világtörténelem egyes korszakaival, (hiszen a világtörténelem sem más, mint az *emberiség* felnövekedése a primitív gyermekkortól a modern idők nagykorúságáig.) **A gyermeki fejlődést és az ifjúkori serdülést tehát a szerző a következőképpen szimbolizálja az emberiség történelmének egy-egy szakaszával:** Az első életévekben az asztal alatt s a szoba sarkában játszadozó kisgyermek a *barlanglakókhoz* hasonlíthatók, akik szintén nem szívesen hagyják el szűk lakóhelyüket. „Később a gyermek kikívánczik az otthonból és utcai csatáit a *nomádok* vadságával és hősiességével vívja. Első könyveiben egy *szerzetes* tudásvágyával búvárkodik s az övéhez hasonló kamaszkorának magánossága is. Vallási töprengései és kételyei során a *reformáció* szellemi és lelki küzdelmeit éli, majd fellázadva környezetét és az egész fennálló társadalmi rend ellen, háborgó lelke *forradalomban* tör ki.“

Ennek az életalakulásnak megfelelően végigmegy Mándy a gyermeki fejlődés *nomád, szerzetes-reformátor és forradalmár* korszakain. Az egyes fejezetek előtt komoly igényű jellemzésekben állítja elének az illető fejlődési foknak sajátos tulajdonságait. Majd sorra veszi az idevonatkozó regényeket, melyeknek rövid tartalmát adja, azonban szigorúan csak a benne felmerülő gyermeki-ifjú problémák bemutatására szorítkozik. Sőt még a tartalom elmondása sem merőben epikai, hanem oknyomozó természetű: A regény meséjének ismertetését állandó elmélkedés, lélektani elemzés és magyarázat kíséri. Ennek során a szerző hangsúlyozza és kiemeli azokat a jellemlelektani kérdéseket, amelyeket a regény írója felvetni és megválaszolni akart.